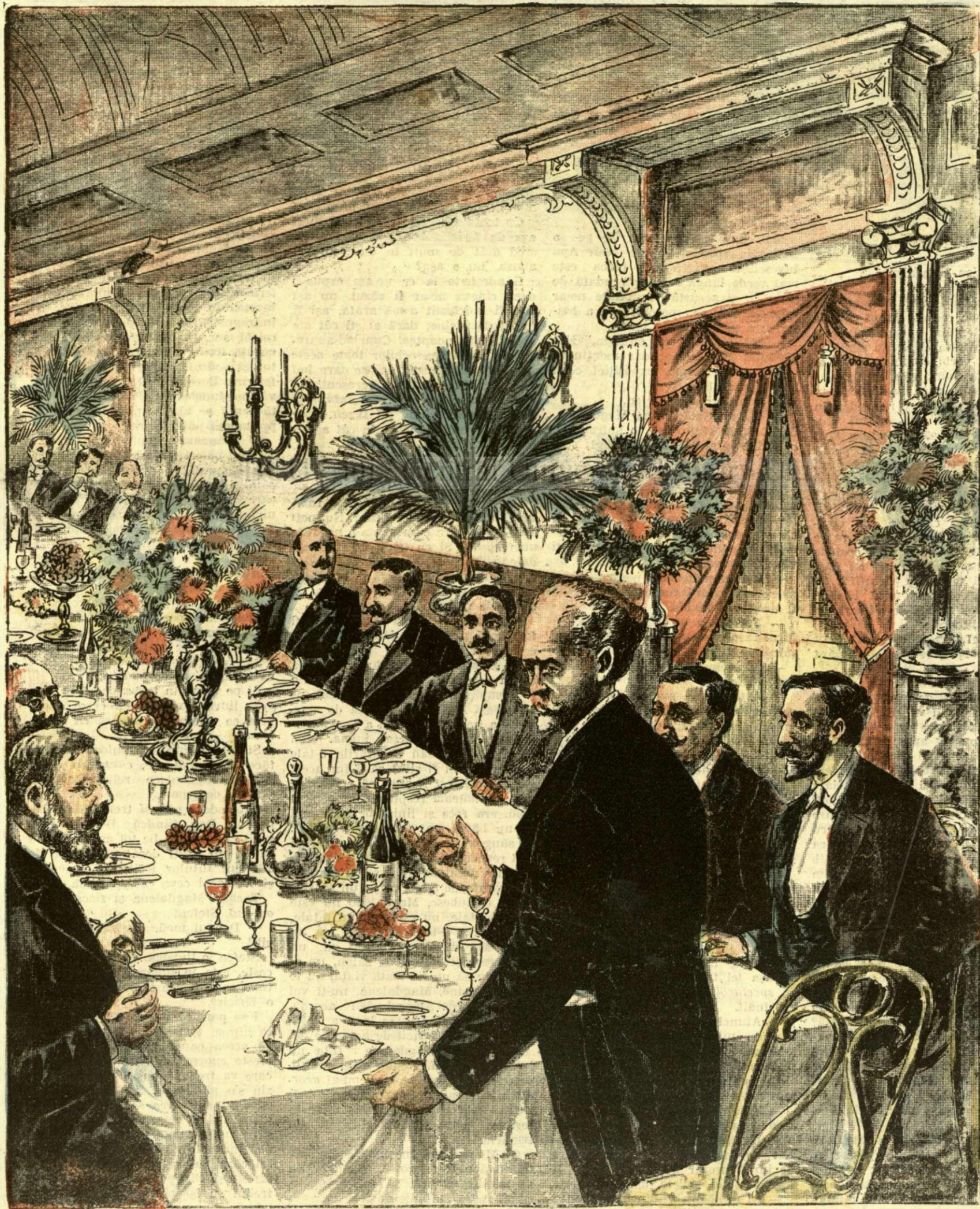

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Mostncean, N. Pora, Tib. R. Constant, Victor Eftimiu, I. Dragoslav,
Seb. Hortopan, Adr. Sulcin, Victor Anestin, Oreste,
V. Albert, Dragomir Petrescu, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

BANCHETUL DIN ORĂȘTIE. — D. Delavrancea: Vom câștiga chestia despre care nu vorbim, dar care ne muncește mereu.

Ecourile săptămânii

Câmpia macedoneană; frământată și adăpată cu atâta sânge omenesc, abea găsisse o clipă de reculegere, când iată că apare amenințător spectrul unui nou război.

De astă dată conflictul a izbucnit între sârbi și albanezi. Până acum au și arut loc căle-va ciocniri, iar Serbia se pregătește pentru o nouă mobilizare.

E caracteristic cum Albania, abea în formațiune, neavând încă niciun guvern în regulă, nici corpuri constituite și nici un șef suprem, se grăbește la război.

Arest prin gând al unei țări ce abea mijște, denotă în cel mai înalt grad pornirile războinice ale poporului albanez.

Cauza acestui război ar fi dorința albanezilor de a încorpora în statul lor pe toți frații lor cari cad sub dominația sârbească.

E într-o măsură inexplicabil cum bătrâna Europă, când intervine în treburile statelor mici, nu le ordădă decât înesimplu, lăsând porțile deschise pentru viitoare conflicte și vărsări de sânge.

După cum în trecut, prin tractatul din Berlin Europa a provocat un adevărat haos lăsând uitării multe din articolele semnate de ea, tot așa a procedat și cu delimitarea frontierei sârbo-albaneze neprecizând bine lucrurile. Rezultatul e că acum albanezii și sârbitii se pregătesc să se ia la harță și, dacă conflictul va degenera într-un adevărat război, nu se poate prevedea nici ce intervenții ar răsări și nici la ce proporții ar ajunge.

Să sperăm însă că în cele din urmă, atât sârbitii, cari au nevoie de reculegere după cele două războaie mari, cât și albanezii, cari au atâtea de făcut pentru formațiunea noului stat, se vor feri de o ciocnire sângeroasă își vor aranja diferențele în bună înțelegere.

In ce ne privește, după anexarea noii Dobrogei, intrăm din nou în viața normală.

Mobilizarea, trecerea Dunării, ocuparea Bulgariei a fost un fel de vijelie care a trecut, dar care ne-a adus realizarea aspirațiilor noastre momentane.

Guvernul nostru se ocupă de aproape de organizarea noului teritoriu, căruia îi va asigura o adevărată propășire atât economică cât și culturală. Și nu va trece mult și noul cetățeni ai țării își vor da seamă că dominațiunea românească îi va duce la o dezvoltare la care nu se puteau aștepta sub regimul bulgar.

Holera încă persistă în țară, ba în unele județe face și ravagii. Autoritățile sanitare asigură, însă că molima va dispărea în curând.

Adevărul e că, în ce privește holera, țara a trecut printr-o mare primăvară. Când trupele noastre, contaminate de holera, se întorceau la rețele lor, nu putea nimeni prevedea ce extensivă groază putea să ia flagelul. Acum, când demobilizarea s'a terminat, focarele de infecție sunt cunoscute și ele vor fi stinse cu succes scăpând țara și comerțul ei de o mare grijă.

Mestugean.

MAESTRUL GIUSEPPE VERDI

La 10 Octombrie st. n. se împlinesc o sută de ani de la nașterea marelui maestru al muzicii italiene, Giuseppe Verdi. El s'a născut în localitatea Roncole din fostul ducat Parma. Studiile muzicale le-a făcut la conservatorul din Milan. În anul 1839 el scrisse prima operă sub titlul de «Oberto». Dintre operele sale mai însemnate amintim: «Nabucco» (1842); «Ernani» (1851); «Rigoletto» (1851); «Il Trovatore» (1852); «La Traviata» (1853); «Aida» (1871); «Otello» (1887); «Vespera Siciliana» (1855); «Ballo in maschera» (1859) etc.

În anul 1893 marele maestru Verdi, fiind în vârstă de 80 ani, surprinse lumea cu opera sa «Falstaff», care este o comedie de caracter plină de vioiciune și de umor.

O întâmplare fericită

de N. PORA

Întâmplarea mă duse și pe mine — începu nenca Tomia — în tainele vieții căsniciei aceleia pe care nu pot s'o mai uit nici astăzi.

Toate mergeau ca pe roate în căsnicia lor, cu toate că și unul și altul aveau cuvinte puternice să nu se poată suferi, să-și arunce uitături piezișe neconținut și să se amenințe printre dinți.

Dar lumea! Ce-o zice lumea? — asta era cheia existenței acestei căsniciei sui generis.

Și cu adevărat că numai pentru lume trăiau. Casa lor era un adevărat băleț, prin care se perindau tot soiul de tineri, amatori de conversații sentimentale și de diferite soarele, dichisite cu cele mai bune producții ale patiseriilor și Lomboneriilor la modă.

O vreme mi s'a părut că visez, că dau parte la un „coșmar“ oribil, pe care n'aș fi vrut în ruptul capului să-l mai visez odată.

Lor însă nici nu le păsa de toate acestea. Își duceau traiul cu o neînchipuită stăpânire de sine, căutând să mulțumească pe toți vizitatorii „lumei“, cum ziceau ei.

Une ori numărul prietenilor casii, atrași de frumusețea amfitrioanei, creștea de to miral cum mai pot să învingă toate exigențele societății.

Firește însă că el, cu slujba-i de șef de birou n'ar fi vrut pentru nimic în lume să lase să se înțeleagă măcar că n'ar ajunge cele vre-o patru sute și ceva de lei aduși de el pentru satisfacerea tuturor cerințelor moderne ale soției lui.

Iar ea, fără nici un fel de măsură de pază, își avea în fiecare zi cearșurile ei de plimbări prin oraș, prelungite ba pe la croitoreasă, ba pe la alte modiste imaginare, reușind să fie în totdeauna minunat îmbrăcată, ridicând adevărate exclamații de uimire din partea bărbaților și de pismă din partea femeilor, când a-

părea întâia oară cu o rochie, o pană sau vre-un alt nimic de toaletă ce costa câteva sute de lei.

Ce făcea, ce dregea, că le potrivea toate bine și în soarelele luxoase pe care le da de trei ori pe săptămână, cu o regularitate princiară și cu concursul celor mai mari celebrități ale artei și muzicii — nu-i lipseau nici odată un personaj ciudat — ambasador din nu știu ce capăt al țărmlui din America, de sigur, — precum și un vestit zaraf, chel și burduhos, care trăia ca un burlac de când rămăsese văduv neconsolat.

Pe acești doi bătrâni nu-i știu să fi lipsit vre-o dată, de la postul lor, vreme de aproape doi ani, cât am făcut și eu parte din acest ciudat angrenaj matrimonial.

O vreme mi s'a părut că nu sunt o cantitate neglijabilă, nici eu, mulțămită argintului din păr și câtevava mic daruri scumpe ce mi-am permis să le fac amfitrioanei, cu multă usturătură în pungă.

Cucoana însă vorbea din vârful limbii, își strângea mâinile cu înțeleșuri și de sigur că aș fi căzut victima nesocotinței mele dacă nu le luam toate drept o afabilitate datorită unui bun prieten.

Dar am rămas foarte respectuos față de casa prietenului meu și, spre cea mai mare părere de rău am băgat de seamă, mai târziu, că aceasta o supărase și pe cucoană, cum îl făcea și pe bunul meu prieten să-mi arunce priviri destul de elocvente.

Căzusem în disgrăție fără să știu de ce. Și de sigur că m'ar fi gonit, sau m'ar fi închis ușa în nas, cu un ceas mai repede, dacă n'ar fi fost obligațiile lor sociale și mai ales „lumea“ aceea, cu „ambasadorul“ și „banchierul“ în frunte, pentru care amândoi făceau ori și eu.

Cum însă intram în casa lor neașteptat, ca un vechi prieten al lui,

mi s'a întâmplat într-o seară să n. găsesc pe nimeni acasă.

Slujnica însă spusese că nu-i nimeni acasă. Și m'am dus liniștit la birou, deschizând o gazetă și cetind la întâmplare foiletonul:

„...De odată de alături se auză săruturi și suspine înăbușite, în vreme ce tictacul ceasornicului de pe birou, bătea cu o inversunare din ce în ce mai mare.

„Apoi câteva clipe de tăcere urmate de hohote de râs și de sgometul scaunelor rostogolite pe parchet.

„S'ar fi putut spune că erau niște hoți, care operau în liniște, pe fatu-neric“.

Dar ușa se deschise și din întuneric apără amfitrioana, uitându-se în ciudată la mine, fiindcă o surprinsesem într-o toaletă prea de casă, ca să zic așa.

— Credeam că-l Camil, — zise și, necăjită închise ușa.

Mi se pără că citeam tot foiletonul acela blestemat când auzii pe scări pași precipitați și apoi un glas cunoscut strigând de-afară un „a rivederci“, ce mă învedinătă că „vestitul tenor“, la opera italiană, sosise înaintea mea și înaintea orii cui în casa bunului meu prieten.

După ce deslegai enigma aceasta, atmosfera ajunsese și mai apăsătoare pentru mine, și m'aș fi lipsit de „soarelele“ lor, dacă aș fi avut un motiv.

Îmi lipsea însă și-mi continuau vizitele fără nici un rost în casa aceea minunată, și de-aș fi continuat cine știe cât, dacă nu venea „fericitul eveniment“ să mă gonească de acolo.

Tot într-o seară, după cine știe cât timp, mă întâlnii cu el pe stradă:

— Ia ascultă, îmi zise, Amelia este indispusă și va trebui să suspendăm „soarelele“ noastre obișnuite, în așteptarea unui fericit eveniment.

— Te felicit, te felicit! — mă grăbi să-i zic.

El însă, ca și cum nu m'ar fi auzit: — și... deci, te rog să nu mai vii în casa noastră, să nu ne mai vizitezi, nici după împlinirea „fericitului eveniment“, fiindcă gurile rele... vezi... — Și își ștergea cheia de sudare — și eu nu pot fiindcă... „lumea“... — pară vo-

deam pe „ambasador“ și pe „ban-
cher“ — cine știe ce poate spune...

— Mulțumesc, mulțumesc! Îngânaș
depărtându-mă și luându-mi o pia-
tră după suflet:

— Bine c'a venit „fericitul eveni-
ment“ să mă scape! Aitfel cine știe
de câte ori eram să mă citesc foile-
toane, părăndu-mi-se că se petrec
lucrurile într'adevăr sau eram să fiu
martor la scene nevăzute, părăndu-
mi-se că le citesc în vre-un foileton
de roman senzațional!...

Un răspuns

Criticele asupra lucrării «Știința Istoriei»

Intr'o zi, pe când sintetizam cele-
bra teorie istorică a d-lui A. D. Xe-
nopol, și mă chinuiam să o prezint
sub o formă accesibilă cât mai mul-
toră, gândindu-mă la greutatea de
care se va isbi acela ce va avea cu-
rajul să rezume acest rezumat, nu
mi-am putut stăpâni o mare părere
de rău.

„Universul Literar“, în numărul
din urmă, a lăsat d-lui „Albert“ a-
ceastă sarcină. Spre a o ușura, criti-
cul să încearcă, păstrând o formă
cam exagerată, să-mi atragă bună-
voiența publicului și indemnându-l
ca el însuși să o citească. Căci d. Al-
bert înțelegea perfect că din repro-
ducerea unui pasaj al lucrării mele,
cum a făcut, nu va putea eși multă
lumină.

Îi mulțumesc, în deosebi fiind că
d-sa s'a încercat să releve o greșală
la pag. 60. Asupra acestui lucru, în
interesul adevărului, sunt însă ne-
voit să vorbesc.

Intr'adevăr la acea pagină se află
fraza „Ce ar fi de pildă... mecanica
fără Kepler?“. Aceasta cu drept cu-
vânt a indignat pe d. Albert. D-sa se
întreabă apoi mirat: A cui este gre-
șala? A d-lui Xenopol sau a d-lui
Constant? Adevărul este că nu-i gre-
șala nimănui; căci dacă d-sa în-
ainte de a se opri la pag. 60 ar fi tre-
cut pe la pag. 28, unde mă incere să
clarific noțiunile lege și cauză, ar
fi putut ceti fraza: „...legile lui
Kepler aduc astronomiei...“. Mai sus,
de această ar fi văzut deosebirile ce
fac între legile unuia și ale altuia.
Așa că cititorul atent, căruia iar
câtea fraza cu greșala, ar înțelege
că nu poate fi propriu zis vorba de
greșală, ci de un lapsus calami. Dacă
n'ași fi înțeles să vorbesc de astro-
nomie ci de mecanică, cum s'ar pă-
rea, atunci n'ași fi făcut ca criticul
meu, ci vorbind de mecanică ași fi
zis: „ce-ar fi mecanica fără un Ga-
lileu și un Newton?“

Tib. R. Constant.

1877-1913

Veteranii din războiul dela 1877
așu tresărit de emoțiune, când au au-
tit că armata noastră va trece din
nou Dunărea. Din toate părțile țării
s'a înrolat veteranii dela 1877. Unul
dintre ei este și d. D. Costinescu
din Galați, a cărui fotografie o
redăm...

VESTITORII CRUCEI...

(Fragment din tragedia «Strămoși»)

Actul II.—Se petrece în munții Olteniei, în veacul IV
după Cristos și anume în vremea când cei dintâi apostoli
ai creștinismului veneau în munții d'aci să propovăduiască
noua lege. Crisante, fiul unor țărani munteni, se reîntoarce
după ani întregi de pribegie, fără să sa dea pe față... El
poartă haina lungă a apostolilor și vestește credința lui Isus.

Un țaran

— De unde vii, străine?

Crisante

— Din largul depărtării...

Vestesc împărăția iubirei și-a iertării
Nădejdea înfrățirii și-a mării împăcări
Credința ce se întinde în cele patru zări...
Eu spun povestea vieții aceleia ce-odată
Venii din înălțime în lumea frământată
Sădind lumina milei în inimile reci,
Vestind isbânda vieții și viața cea de veci!
E plin întreg pământul de marea lui lumină!
Setuli, Ispani și Niauri în fața lui se'nchină
Iar sfântul său renume trecut-a după ani
În țara depărtată a mândrilor britani...
În ziua când barbarul ce nu cunoaște mila
Venii în fața Romei—în ziua când Atila
Voi s'aprinde zarea semetului apus,
Eși înainte papa cu chipul lui Isus
Și hoardele păgâne apuse la cetate
Ca'n fața unei taine au stat înfiorate
Cuprinse n'ntăia oară de teama de păcat,—
Și ast-fel, prin semnul crucei—orașul fu scăpat!...
Așa și voi, prieten, cu semnul crucei sfinte
Prin veacurile grele veți merge înainte!

Sabin (colonist roman, care nu privește cu ochi buni
sosirea misionarului, îl înfruntă.)

— Aha! Vă știu! Voi sănteti poporul nesupus
Ce vrea să surpe zidul mării și-al vechimei,
Poporul ce rânjește în fața nobilimei,
Poporul ce s'adună ca hoții până'n zori
Slăvind credința nouă... Ialhari și cerșetori
Ce vor să năruiască frumoasa mea cetate!...

Crisante

Eu înțeleg prea bine cuvântul tău, o frate!...
Dar zilele vor trece, de Roma vei uita
Iar legea tuturor va fi și legea ta!...

Sabin

Ai vrea să am o lege ce cântă umilința?

Crisante

Când nu mai ești la Roma îți poți schimba credința!

Sabin

Pe-o lege care nu vrea nici cântece, nici flori
Nici vesele banchete, nici statui, nici eomori?
Dar ce-o să-mi dea, străine, cuvântul din scriptură?

Crisante

Comorile din ceruri, pe care nu le fură
Nici hoții, nici rugina!

Sabin

Și ce-o să-mi dea în loc

Atunci când se va stinge al pătimilor foc?

Crisante

Credința 'n altă lume... Credința 'n altă vreme
Intreaga fire, frate, spre ea o să te cheme
Și 'n fiecare seară cu toți, tu vei porni
Slăvind pe Domnul nostru Isus!...

Țăranii (în cor)

— Il vom slăvi!..

Crisante

Da! Seara, când va bate arama prea sfințită
Prelung, ca o chemare din alte lumi venită
Când glasul cel de toacă sunând mângâietor
Va trece să n'ntănească un buciom de păstor.
Atuncea, rânduri-rânduri, cu umbrele înainte
Eșind spre viață nouă ca morții din morminte,
Venii, venii prieteni cu toții într'un gând
Și 'n fața crucei sfinte cădeți, ingenuchind!
Rugați-vă la tatăl din lumea cea senină,
Rugați-vă la fiul — lumină din lumină —
Rugați-vă la Domnul Isus, la sfântul Duh
A cărui falsăire se 'mprăstie 'n văzduh!
De vreți să piară ura ca umbra care piere,
În clipe de restrîște de vreți o mângâiere,
Atunci, plecând genuchii și frunțile plecând
Rugați-vă prieteni cu toții într'un gând!...

Corul țăranilor

Rugămu-ne la tatăl din lumea cea senină
Rugămu-ne la Fiul — lumină din lumină —
Rugămu-ne la Domnul Isus, la sfântul Duh,
A cărui falsăire se 'mprăstie 'n văzduh!

Crisante

Rugați-vă la Fiul ce și-a lăsat seminul
Să vină printre oameni săndare Crucea, chinul
Ia cel ce mort pe cruce, din morți a înviat
Rugați-vă l'Acela ce'n ceruri s'a nălțat
Și șade-acum de-a dreapta cerescului părinte
Și-ascultă cum se nălță a noastră rugăminte!

Țăranii

Rugămu-ne la Fiul ce lumea și-a lăsat
La cel ce mort pe cruce, din morți a înviat!...

Victor Eftimiu

O dragoste în Bulgaria

Pe timpul campaniei

Era o vreme liniștită, senină. Un
soare dulce cu o căldură plăcută.

Pârleazul aproape jumigat al
curții unde ne aflam cantonați, lăsa
să se vadă în o altă curte, o tânăra
bulgăroaică, durdulie, roșcovană, cu
pometul obrazilor aprinși în roșu, ca
de foită, ochii mari, căprui, iatușai
deasupra cu sprâncene trase ca
două cordeluțe puțin pronunțate.

Și, la ceadintăi privire a mea lun-
gă și înțeleasă, îmi aruncă aceeași
privire și ea, și mai arzătoare,
ochii, semănându-l ca două globule
aprînse între membranele înfirate a vo-
luptate ascunsă și obrajii plini, ro-
tunzi ca două emisfere, de o pictură
naturală, prin contractarea zâmbet-
ului, se strânsă în spre ochi, vo-
ind a da o concisă expresie feții, a-
ceea: că sufletul, iubitor de tinerețe
al frumoasei bulgăroaice, primește
atenția mea. Simțeam o mândrie de
mine și în același timp ceva, care mă
frământa: „Că deși bulgăroaica îmi
plăcea, însă nu știam cum să mă ma-
nifest, neștiind vorbi bulgărește“. Ne
priviam și atâta tot. Zâmbiam, în-
colo nimic. Ne mai învârtiam încolo
și încoace, ne mai părăsiam o mi-
nută, două, ne reîntorceam iarăși,
însă degeaba: toată plăcerea sta în
a ne privi și zâmbi. Mă omora acest
lucru!...

În nerăbdarea sentimentului, pro-
nunțam repede și scurt: „Niznam
vlaski“ (nu știu românește). Mai ar-
runcam altă vorbă — doar m'o pri-
cepe. Ea, de colo, iarăși: „Nerăzbi-
răm“ (nu înțeleg). Da și ea să-mi
vorbească ceva. Îi spuneam și eu la
fel: „Niznam bulgărește“. Aceeași
stare la bulgăroaică ca și la mine.
Citeai în ochii și pe fața ei o tortură
ce o nemulțumia amar.

Scăpătase soarele de o coardă, pe
coama dealului despre apus al sa-
tului și noi ne priviam și ne zâmb-
biam și cu mai mult foc. Ne mai a-
propiasem unul de altul ca de vre-o
trei pași și eram unul lângă altul
(ne dam cu nasurile în ochi). Însă
ce folos, că nu știam să ne spunem
ce simțim.

În fundul pârleazului, era un mic
petic de pruni și eu ca să nu fiu ob-
servat de camarazii ceilalți, mă tot
acătăram cu mâinile de câte o cracă,
să creadă că iașu prune. Ea observă
acest lucru și făcând ușor cu dege-
tul în aer, zâmbi, dând din cap la
mina.

Incepuse a se insera și noi, tot nu-
mai ne priviam.

Simțiam cum mi se sfârșeste sân-
gele în mine de atâta emoțiune ce-mi
stăpâna inima de un car de vreme
din zi, însă, suferiam înainte și stam
locului, încrămenit ca o stană vră-
jită. Asemenea și ea. Apleca capul
spre stânga, da din umeri, arătând
că ce să facă dacă nu știm să ne vor-
bim. I

Veniră bivolițele și vitelele de la
pășune și surzându-mi eși înain-
tea lor, le deschise poarta și le băgă
în curte. Apoi lipsi mai bine de două
oare; având a rosti vitele și a trebă-
lui alături de mamă, pentru cina de
seară.

Se ridicase luna pe cer, înconjura-
tă cu o spuză de stele, ca o regină,
răspândind vâpăi de lumină pe pă-
mânt și atâțând parcă și mai mult
inimela înamorate la iubire. Sosise
și ciorba de la cazan, și, ca unul ce
nu mă preocupa mănucarea, îmi păru
zeamă cu leșie. Mă mistuia imaginea
curată și frumoasă a bulgăroaicei.
Cu totul eram absorbit numai și nu
mai spre pârleazul dinspre curtea
bulgăroaice. Neipindu-se mănucarea
de mine, am dat altuia să mănânce,
care era fometos, iar eu, deși de vr'o
trei zile nu luasem mai nimic în ga-
ră, căci și înainte alte gânduri mă
frământat, am mers la pârleaz și

se păru că e glasul lui Petre și dădu repede să iasă. Inșă, cade motoțol, isbindu-se cu coastele de pământ și gemând surd, se întinseșe egărci și rămase așa.

Petre scăpând de la boeri, o luă bucuros spre casă, numărându-și banii: avea vre-o patru franci și jumătate. Îi trecuse și foame și tot de bucurie. Totuși, trecând pe lângă o simigirie își cumpără câțiva covrigi și fugi spre casă, pipăindu-și buzunarul cu gologani.

Ajuns, deschise ușa și strigă:

— Tată! Tată! Am scăpat de sărăcie! Și eu câștig parale.

Nici un răspuns. Se înfioră: părea că putește în casă o taină grozavă. Pașii i se lovira de ceva tare și rece. Pipăi patul și văzându-l gol, întoarse și încetu a hăuli:

— Tată! Tată!

Esă în drum și o dădu pe tipăt. Veni un vardist. Acela fluera, veni altul. Veni poliția, doctorul: Pădure mort.

De la data asta, a trecut vreme.

Petre, începu a cutreera cărciumele cu dibla subsuoară, și dormind fiind pe mesele circumarilor, cind pela alți lăutari, când pe maidane, și din ceia ce câștiga agonisi și-și cumpără o scripcă mai bună. Inșă derința lui cea mai mare era să cânte din vioră bine, bine, ca maestrul cei bunii, ca tată-său. El nu uitase cum cânta tată-său; sunetul scripcei bătrânului îi sta vecinic în suflet și zilnic prindea ceva din cele ce auzea ia alții, și încerca sunetele care se prindeau de urechea lui până când încetul pe încetul învăța un cântec, apoi altul, până într-o zi, își găsi alt țigănuș de seama lui cu țambalul.

În câți-va ani Petre, învăță să cânte și cântece după note, vioara tremura în mâinile lui; iar cei ce îl aud, și îl știu al cui e, și mai trăesc din toamnele duse, își amintesc încă vioara lui de un glas cunoscut, de-o trăsătură de arcus, de-o poveste moartă, de glasul scripcei lui Pădure și zic: „Na murit Pădure bre, a înviat iar”. Și precum îl chemau pe bătrân, așa și azi boerii îl chiamă pe băștan să le cânte.

ORIENTALE

I

Se întunecă Bosforul,
Bat zefirii 'n Dardanele
Și mi aduc în unde dorul
Drag și dulce-al draget mele.

Într'un colț stă trist Coranul
Răsfoit de mână pădăne
Eu alene 'nod colanul
După gātu-unei cadăne.

Și 'n lumina argintie
Ce din colț umple seraiul,
Eu... cu vorbe dulci mămbie,
Eu-î fac vânt cu evantaiul.

II

Nc-a oprit Allah ce-î dulce:
Vinul cântul, sărutarea;
Nc-a lăsat în schimb Bosforul,
Barca, sclavele și marea.

Și când sunt în largul mării,
Nu's nici turc, nici padișah.
Sunt un sclav: al sărutărei
De-ar trăsni din cer Allah!...

Postul mare, ramazanul,
Fericit pe alți-î face,
Să citească ei Coranul,
Eu, citesc în ochi-ți: pace!

Și m'avânt cu ei pe ape
Ca să sorb întreg elanul
Cât în sufletu-mi încupe,
Când se stinge'n foc Coranul.

Adr. Sulcină

Temperatura Săptămânei

Problemă grea

«BANDITUL PANTELIMON A EVADAT»

(Ziarele)

Directorul închisoarei: Nu pricep cum a scăpat și pac!

Convorbiri științifice

— Lupta în contra gravitațiunii —

Omul e în adevăr o ființă interesantă. Dacă unii oameni se mulțumesc să-și obosească creierul numai cu întocmirea menu-urilor, dacă alții îngrijesc mai mult de cai sau câini de cât de semenii lor, dacă unii îngrămădesc milion lângă milion, pe când alții mor de foame, dacă sunt oameni cari fac zeul lor din politica desfrânată, iar alții numai din beția patimei senzuale, sunt și oameni interesanți. Sunt învățații cari în liniștea cabinetului lor de lucru pun la cale noui invenții folosite omenirei, sunt alții cari se silesc să priceapă rostul universului și al legilor lor, sunt apoi acei cari pun în practică invențiunile.

Un Chanute și un Wright, părinții aviațiunii au murit zburând. Dar au venit alții și alții. Alte holocauste, dar și alte suflete gata să înfrunte pericolul.

E cel mai mare act de curaj să înfrunți legile gravitațiunii. Omul de pe pământ nu e făcut să zboare, e greoi, e atras mereu de enorma masă a pământului, e apăsător din toate părțile de greava atmosferă ce protejează pământul.

Și cu toate acestea încearcă să zboare.

Zilnic ead păsări omenestii din înălțimea cerului, zilnic gravitațiunea face noui victime și cu toate acestea omul zboară înainte, tot mai sus, în oceanul cu valuri înșelătoare al aerului.

A fost destul de impresionantă moartea aviatorului Vialcu, dar mai impresionantă de cât ori ce au fost, în ziua înmormântării lui, sborurile enormelor păsări omenestii de-asupra Capitalei.

Spintecau mereu văzduhul și câte trei-patru de odată, motoarele urlând fioroase. Se inserase, abia se mai vedea și tot mai plana de-asupra Capitalei una din acele mari păsări, ce se profila în negru, pe bolta sură. Era o demonstrație în con-

tra legilor firei. A murit un om-pasăre, dar să nu uităm că sunt zeci alții în țara noastră, demni să-l înlocuiască. Aeroplanul nu e creațiunea unui singur învățat și nu a fost perfecționat în urma unui singur sbor. Căde o pasăre-om și se ridică în stol zeci altele. Ce importă viața unei păsări om pentru omenire! Ea nu vrea să știe. Un război se câștigă cu sânge. Au pierit mulți, vor mai pieri mulți încă, dar omul va stăpâni aerul. Individizii pot fi supuși durerii sentimentului milei, omenirea e însă crudă, ea sacrifică ori cind pe indivizi, când urmărește o țintă. Pes te zeci de ani, omul va sbura în aer tot așa de sigur, după cum plutește și pe apă, sau după cum alcargă cu monstrul de oțel pe pământ.

Va sbura cât mai sus, va sbura până acolo unde atmosfera se rărește, unde motorul se va învârti în gol. Mai sus nu va putea însă să zboare. Și de la acea graniță, pilotul viitorului va contempla cu necaz astrele cele mândre, reci și disprețuitoare, cari îi vor spune prin razele lor:

— Nu vezi că ești încă tot pe pământ? La 10.000 de metri ești tot ca și cum ai fi pe planeta ta. Atmosfera în care zbori, totde pământ ține. Sic itur ad astra e glumă, o farsă!

Oamenii practicii însă nu au nevoie să se urce până la înălțimea disprețuită de astre. Ei vor comercializa aviația, după cum au comercializat și trenul și automobilul și vaporul. În aeroplanelor viitorului se vor urca pasagerii care-și vor fi plătit biletul și cari vor reclama dacă nu vor avea foteluri destul de moi, sau dacă în cabină e curent.

Pilotul viteaz de azi se va scobori la rolul watmanului, sau al șoferului, iar omenirea mulțumită că a anexat și aerul, își va îndrepta privirile spre astre, cari de o cam dată ne sfidează. Se vor căuta mijloace noi, nu aeroplanelor însă cari se vor fi banalizat, pentru o călătorie până la Lună. Eroii nu vor putea însă să fie văzuți în sborul lor. Poate nu mai vre-un astronom curios, să mai

urmărească cu luneta reflectorul vehiculul curios, care își va lua drumul spre satelitul nostru.

Dacă va putea călătorul să ne trimită vești cu vre-un telegraf fără fir apoi vre-un mare ziar englez, sau american va monopoliza acele știri ca să-și mărească tirajul.

Iar trecutul, poveștile din veacul când omul încerca să zboare cu aeroplanul vor fi găsite, dar în istoricul aviației, în în-folii prăfuite, sau în muzeele de antichități, dacă vre-un Marinetti al acelor vremuri nu le va fi dărâmat pe toate.

Victor Anestin

EX-LIBRIS

MOVILA ROȘIE, de Virgil Carai-
van. — E greu, foarte greu să vorbești despre o carte nouă, când nu cunoști personal pe autorul ei. Dacă aceasta poate să mire pe cititori, nu va mira pe cei mai mulți dintre scriitorii și criticii noștri. Ei știu bine că ceia ce am spus e un adevăr banal. Numai cititorul se va supăra și-mi va spune: „Dar bine, în nici-o țară din lume nu se face critica unei cărți în asemenea condițiuni”. Îi voi răspunde politicos, că are dreptate, dar că la noi e altfel și că eram nevoit să-mi cer iertare, că nu sunt nici prietenul, nici dușmanul autorului cărții de mai sus. În acest caz știu ce grea răspundere îmi ia: aceia de a spune adevărul. Un relativist va obiecta, că se poate spune adevărul, după gradul inteligenței, culturii, modului cum criticul își face digestia, etc., și în acest caz sunt mai multe adevăruri. Și asta se poate, rămânând la cititori să judece.

D. Virgil Carai-
van e autorul mai multor volume, are lucrări originale și traduceri și în cercul d-sale va fi având de sigur o reputație bine stabilită. Astfel, părerea personală a unui cititor ca mine, sau ca altul nu va avea nici-o influență su-
părătoare.

LA MOARTEA LUI VIAICU

de Oreste

Și deci e scris ca totul să fie trecător
Și omul să se 'nchidă în propria-i durere,
Gândind că poate viața e-o searbădă părere
De vis înșelător?

De ce se 'naltă bradul cu creștetul în vânt
Și forțe seculare în mii de ranuri strânge,
Când șarpele furtunii îl spintecă și-l frânge,
Culcându-l la pământ?

De ce răsare floarea cu fragede culori,
Când farmecul se șterge mai repede ca fumul
Și toamna îi șoptește, furându-i tot parfumul:
La noapte ai să mori!

De ce s'aprinde stecua pe cer-un diamant
Ce zările c'un tremur ușor le luminează,
Când cade din înalturi și minunata rază
Se stinge în neant?

De ce din lut de-o clipă născu pe-acest pământ
Un suflet care 'n ceruri visând se legănașe,
Când astăzi din avântul nemărginit rămoșe
O cruce pe mormânt?

Predeal, 4 Sept. 1913

ANECDOTE CELEBRE

La curțile monarhilor

Un grădinar care se afla în serviciul parcului de la Versailles fu însărcinat de regele Ludovic XVIII să-i aducă două pere.

Regele luă una din perele aduse și mușcă din ea cu poftă și apoi pentru a-și manifesta mulțumirea dăruie cealaltă pară grădinarului. Acesta scoase briceagul din buzunar și coji para cu cea mai mare îngrijire.

Regele care nu avusese această prevedere, întrebă pe grădinar din ce cauză a cojit para.

— „Pentru că... și grădinarul ezita să spună motivul.

— Ei spune? insistă regele.

— Am scăpat pe drum într'un loc cam murdar, una din pere, nu mai țiu mînt care.

Vă puteți închipui figura regelui... înflămia era însă conștinată.

Un hoț care reușise să se introducă în apartamentele lui Ludovic XIV, era tocmai ocupat cu ridicarea unei pendule din perete, când apărură pe neașteptate regele. Fără a-și pierde prezența de spirit, hoțul zise:

— Numai de n'ar aluneca scara!

— „Nu te teme!” — îi răspunse regele, care credea că e unul din oamenii săi. Se apropiă de scară și o sprijini până când hoțul dădu jos pendula.

Câteva minute mai târziu regele află că i s'a furat o pendulă.

— „Tăcere” — zise regele — „nu mai pomeniți de acest furt, căci eu sunt complicele. Eu am ținut scara în timpul când s'a luat pendula din perete”.

În timpul regelui Carol II al Angliei, un pungaș avu îndrăzneala să se strecoare, elegant îmbrăcat, la o serbare la Curte.

În momentul când cu obicinuita-i agilitate hoțul scotea din buzunarul unui lord o splendidă tabachere, el fu zărit de rege. Îndrăznețul pungaș, fără a-și pierde prezența de spirit, puse un deget la gură făcând astfel semn regelui să tacă. Carol II găsi că ideea e ingenioasă, se făcu că nu vede nimic și pungașul se făcu nevăzut cu tabacherea furată.

Violonistul Ialamons care era profesorul regelui George III al Angliei, adresându-se într-o zi distinsului său elev îi spuse:

„Violoniștii se pot împărți în trei clase: în prima clasă intră acei cari nu știu să cânte de loc; în a doua

acel cari cântă prost și în a treia acei cari cântă bine.

Majestatea Voastră poate fi socotită ca făcând parte din clasa a doua”.

— „Când va naște soția D-v.” întrebă odată Ludovic XIV pe un om de la Curte.

— „Quando il plaira a Votre Majesté” — (Când va dori M. V.) răspunse acesta inclinându-se.

Viața artistică și literară

A încetat din viață, în nordul Franței, Max de Nausouty, fost vicepreședinte al Asociației ziaristilor parizieni. Defunctul a scris cronici științifice de mare valoare în *Le Temps* și *Les Annales* cum și numeroase studii cari i-au asigurat o prea frumoasă reputație printre marii scriitori ai Franței.

„Jusqu'à nouvel ordre” este titlul unei lucrări literare a lui Saché Guéry. Sub o formă spirituală și ușoară, autorul ascunde adevărul de o psihologie remarcabilă.

Scriitorul Jean Balde publică o interesantă carte asupra d-nei Emile de Girardin, cum și scrisorile de iubire dintre soția acestui scriitor francez și marele vizitor Lamartine.

Pierre Lotti, prietenul Turcilor, petrece acum între Stambul și Bosphor, înconjurat de toată afecțiunea otomanilor cari știu să prețuiască pe prietenii lor. De sigur că autorul admirabile „Désenchanteés” planuește o nouă operă de valoare a acesteia.

„Les Annales” publică, în ultimul număr, impresiunile din călătorie ale scriitorilor Fernand Gregh și Edmond Harancourt.

Problema adevăratului Cyrano, preocupă încă lumea artistică și literară din Paris. D. Frantz Funck-Brentano va vorbi, în curând, la Universitatea Anatelor despre Adevăratul Cyrano de Bergerac.

D. Emil Nicolaș, cunoscutul dramaturg, a prezentat Teatrului Național o nouă dramă: „A cui e vina?” și scrisă în colaborare cu d. Mihail Mora.

Și în această nouă dramă, d. Emil Nicolaș dă dovada unui puternic temperament de psiholog. Colaborarea d-lui Mora completează frumoșea literară a acestei lucrări.

Trupa de opere a d-lui Al. Bărcănescu își va deschide stagiunea de iarnă în ziua de 23 Septembrie a. c.

Opera română, după cum se știe în cercurile artistice din Capitală, nu se va deschide de cât în toamna anului viitor din pricină că mobilizarea a împiedecat pregătirea elementelor necesare ei.

Se vor întocmi în curând proiectele pentru construirea unui palat al acestei opere.

Congresul măștrilor de muzică, care urma să se țină luna aceasta la T-Severin, s'a amânat din pricină epidemiei de holeră, care, bătăuie la noi. Nu s'a fixat încă data când se va ține acest congres.

Poetul Radu D. Rosetti a fost decorat de M. S. Regele cu ordinul „Steaua României” în gradul de cavalier.

Pierre Lotti, despre care scriem mai sus, că a fost în vara aceasta, oaspele prietenilor săi din Stambul, a părăsit Constantinopolul pe vaporul Liokie al Comisiunii „Paket”.

În port a fost însoțit de un număr mare de personalități marcante. Între alții erau: primul consilier al sultanului Halil Herged bey, care i-a urat călătorie bună în numele sultanului, secretarul prințului moștenitor, președintele Uniunii navale Tewfie bey președinte apărării naționale Ismed bey și Djemil bey, cum și numeroși alți fruntași turci cari au cinstit astfel valoarea marei lor prieten și distinsului scriitor francez.

O telegramă din Berlin ne aduce vestea dispariției unei statui a lui Emil Zola din Grand-palais. Vestea este într'adevăr surprinzătoare, statuia având o înălțime de 2 m. jum. și o greutate de 500 kgr.

Statuia era așezată provizoriu în pivnița palatului până la găsirea unui loc potrivit pentru așezarea ei.

Din Milano se anunță că, în curând, se va reprezenta la Scala opera compusă de Enrico Toselli după libretul scris de soția sa, fosta principesă de Saxonia.

Opera cuprinde multe aluzii satirice la viața anterioară a lui Toselli. Se afirmă că la premiera acestei opere va apărea și autoarea libretului ceea ce excită și mai mult curiozitatea și interesul publicului pentru această lucrare artistică a lui Enrico Toselli și a fostei principese de Saxonia.

Domniile abonați cari cer schimbări de adresă, sunt rugați cu insistență să binevoiască a trimite administrației, odată cu cererea d-lor și eticheta pe care este imprimată adresa cu care primeau ziarul până atunci, spre a se putea da curs repede cererilor și a nu se întârzia cu trimiterea ziarului la noua adresă.

Garnitură admirabilă p. domni

Numai pentru Lei 6.25

Pentru o co vinge pe fiecare de importanța firmei noastre, expedim a tât cât vom avea în depozit Ceasul nostru e'rațian de argint „FANTASIE”, (prețului de

vânzare până acum Lei 12) cu mecanism Anker în, 15 rubine, execuție solidă, extra plat, mergând exact, împreună cu un lanț american de aur dublu, un inel de aur dublu și un ac de cravată cu pietre admirabile, toate numai pentru Lei 6.25, trimise înainte franco sau prin ramburs, plus 75 bani porto. Pentru mersul precis al ceasului se garantează în scris 3 ani. Exporthaus „Perfect” Segal & Co., Wien III, Neustiftgasse 137. Această firmă se recomandă călduros

Albert

NOUA SERIE A

Marilor Premii

ce se vor oferi de

Ziarul UNIVERSUL

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie 1913:

Lei **6.000** **Lei**

BANI IN NUMERAR **BANI IN NUMERAR**

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 10-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandat depozit de mobile de fier și bronz „Industria Metalică MARCU” și una SOBĂ „GODIN” „Industria Metalică MARCU”

JUMATATE GARNITURA MOBILA

COMPUSĂ DIN: O CANAPEA, DOUA FOTOLIURI ȘI PATRU SCAUNE.

O oglindă venețiană. - Una masă elegantă de mahon cu cristal

Una frumoasă Lampă pentru atârnat. - Una sobă calorifer sistem german

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București.

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, soseaua Miha-Bravul No. 37 și strada Șerbănească No. 10. — Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

3 Costume naționale

Un elegant și pirosesc costum țărănesc pentru dame model Breaza de o culoare albastră ca a cerului senin
Un splendid costum țărănesc ca acela al Bucărețelor celor roșu, dulce însă la vedere și bogat împodobit.
Un costum țărănesc după modelul celor purtate de Câmpulungence, nemăritat superb, așa cum numai în vis ai vedea, etc.

DOUĂ GHERE FINE drăguțe, de le-ar învidia or ce orășană cu gust

O CAMAȘUȚA lucrată cu o rară delicatete în galben și negru

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de metal și lin nicelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină captușită cu catifea.

UNA VIOLĂ FINĂ cu arcus și accesoriul de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnisorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, haidutul dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „La Harpa”, București, strada Colței No. 5.

UNA BICICLETA ELEGANTĂ „SPORT” cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebunța atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie «Pieper» cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zismann, furnisorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București.

UN POLICANDRU fin Venegran cu 5 brațe, pentru gaz aerian, cumpărat de la renumita Casă Teirch & Comp. Succesorii Caroli Weinlich, str. Cobălăscu (fost berzei) No. 9 București.

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie Jacques Grünberg, str. Academiei No. 25.

UNA FRUCTIERA în formă de scoică susținută de un înțeles stând pe pedestal; totul de metal argintat.

UNA FRUCTIERA cu sp. ce de grâu de metal oxidat

2 VASE DE CRISTAL culoarea închisă cu pictura de aur, în suport de metal argintat, cumpărate dela cunoscutul Ma-

gazin de bijuterii Th. Radivon, B-dul Elisabeta 8 bis, București.

UNA PENDULA MODERNA de perete, din lemn de nuc cu întorsul la 15 zile, sună la oră și jumătate.

UN CEASORNIC DE MASA pentru salon, frumos bronzat, garnisit cu pietre similii și așezat pe o sașie înălțată cu un cerb.

UN CEASORNIC DE BIROU frumos bronzat, având calendar mecanic.

6 LINGURIȚE, AURITE și frumos emailate, cu vederi din București, aranjate în cutie tapisată

Toate aceste cumpărate dela cunoscutul Magazin de Bijuterie și ceasornicarie. Ceasornicaria Colței str. Colței 31.

2 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 87 pentru bărbați.

3 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 88 pentru bărbați.

1 CEASORNIC DE AUR 14 carate cu 3 capace No. 92 pentru bărbați.

5 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 1 capac marca arpad, pentru bărbați.

6 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 1 capac.

1 CEASORNIC DE AUR, având și broșă atârnat pe un lanțisor pentru dame.

3 CEASORNICE DE ARGINT cu brățări pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 3 capace emailat cu stelute, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR emailat Miosotis, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 1 capac, pentru dame.

1 SPLENDID OU EMAILAT, suvenir din Carlsbad, cu fotografie Sprudel, servă pentru pudrieră într-o elegantă casetă tapisată cu mătase.

2 GARNITURI „NECESER” pentru toaletă de dame, fiecare garnitură având un elegant sacheu.

6 CEASORNICE DE ARGINT ocsidate, pentru bărbați.

3 Mașini de cusut de mână. - Un vagon de 10.000 kgr. lemne. - 25 Casete „Flora” conținând săpun, pudră și crema flora.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar în Editura Ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. — Administrația „Universului” nu întrebunțează incasatori. Plata abonamentelor se face direct la cassa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.